

ProuD to Teach All

- ProuD ir Eiropas projekts, kura mērķis ir atbalstīt izglītības speciālistus, lai izstrādātu tādu profesionālo redzējumu, kas veicina integrāciju, tostarp apņemšanos saskatīt daudzveidību kā vērtību mācīšanās veicināšanai, un veicināt visu skolu pieejas, kas stiprina skolēnu, ģimeņu, skolotāju un citu dalībnieku savstarpējo sadarbību.
- Partnervalstis: Apvienotā Karaliste, Beļģija, Latvija, Nīderlande un Portugāle.
- Galvenais ProuD mērķis ir izstrādāt profesionālās pilnveides programmu (PPP) un īstenot to profesionālās mācību kopienās (PMK) visās partnervalstīs. Skolas iedvesmas treneru papildmācības stiprina skolotāju profesionālās sadarbības prasmes iekļaušanu sadarbībās. Tas uzlabo pieredzējušu skolotāju, skolu vadītāju un citu vecāko izglītības speciālistu iedvesmas treniņu nodrošināšanas prasmes.
- PPP izstrādē dominē sadarbības process, un tās izstrāde un īstenošana balstās uz profesionālas pilnveides stratēģijām, kas ir efektīvas, īstenojamas un atkārtojamas. Līdz ar to esošās profesionālās pilnveides programmas tika rūpīgi pārbaudītas atbilstoši rezultātiem, kas iegūti pētījumā par speciālistu vajadzībām skolās. Šīs vajadzības tika analizētas un veido pamatu šiem pētījumiem un politikas ieteikumiem, lai veicinātu efektīvu profesionālo pilnveidi iekļaušanas jomā.
- Ieteikumu pamatā ir trīs analīzes līmeņi:
 1. literatūras pārskats par paraugpraksi apvienojumā ar sistemātisku kopsavilkumu par profesionālās pilnveides pētījumiem, koncentrējoties uz iekļaujošu pedagoģiju un sadarbības praksi;
 2. valsts vietējās politikas analīze, kā arī partnervalstu iestāžu profesionālās pilnveides materiāli;
 3. aptauja, kas vērsta uz profesionālās mācīšanās vajadzībām, lai nodrošinātu iekļaušanu skolās.

Visos trijos līmeņos iekļaujošo skolotāju profils (EASNIE, 2012) tika izmantots kā pamats profesionālās mācīšanās vajadzību noteikšanai atbilstoši četrām pamatvērtībām un kompetenču jomām (1. attēls).

<p>Novērtēt izglītojamā daudzveidības izpratni par iekļaujošu izglītību un uzskatu atšķirību</p>	<p>Atbalstīt visus izglītojamos, sekmējot visu izglītojamo akadēmisko, praktisko, sociālo un emocionālo mācīšanos un efektīvas mācīšanas pieejas neviendabīgās klasēs</p>
<p>Strādāt ar citiem Strādāt ar vecākiem un ģimenēm, un dažādiem citiem izglītības profesionāļiem</p>	<p>Personiskā profesionālā pilnveide reflektēšana un nepārtraukta profesionālā mācīšanās un pilnveide</p>

1. attēls. Iekļaujošu skolotāju profila pamatvērtības un kompetenču jomas (EASNIE, 2012).

Ieteikumi efektīvas profesionālās pilnveides veicināšanai iekļaušanas jomā, kas apkopoti šeit, ir dokumentēti arī vietnē www.proudtoteachall.eu.

Politikas ieteikumi

Šie ieteikumi ir paredzēti skolām un politikas veidotājiem (reģionālā un valsts līmenī), lai izstrādātu politiku un rīcības plānus, tā sekmējot to, ka skolotāju mācīšanās iekļaušanas jomā notiek savstarpēji sadarbojoties.

1. ieteikums. Stiprināt profesionālās mācīšanās iespējas, lai panāktu plašāku iekļaujošas izglītības koncepciju, kas attiecas uz visiem daudzveidības aspektiem (ārpus speciālās izglītības pieejas).

- Iekļaujoša izglītība tiek uztverta kā augstas kvalitātes izglītības nodrošināšana, reaģējot uz visu izglītojamo vajadzībām. Plaša iekļaujošas izglītības koncepcija, kas attiecas uz visiem daudzveidības aspektiem, ir iekļauta dažādu valstu literatūrā un politikā visā ES. Tāpēc iekļaujošai izglītībai ir jālūkojas tālāk par speciālās izglītības vajadzību pieeju.
- Ir jāstiprina profesionālās mācīšanās iespējas, lai panāktu plašāku iekļaujošas izglītības koncepciju, kas attiecas uz visiem daudzveidības aspektiem (ārpus speciālās izglītības pieejas).

- Lai paplašinātu šo iekļaujošas izglītības koncepciju ne tikai skolu politikā, bet arī visu līmeņu (pirms darba, pēc absolvēšanas un esot darba attiecībās) profesionālās pilnveides politikā, ir jāreaģē uz pieaugošo 21. gadsimta daudzveidību mācību klasēs.
- Dažādu Eiropas valstu piemēri dažādos vietējos kontekstos varētu būt iedvesmojoši, lai ar tiem dalītos citās valstīs. profesionālās pilnveides programmu un mācību materiālu apmaiņa ES kopienās ar uzsvāru uz skolotāju iekļaušanas kompetencēm var būtiski ietekmēt izglītojamos.

2. ieteikums. Stiprināt politikas stratēģiju, kas atbalsta skolotāju mācīšanos iekļaušanas jomā, tostarp pirms darba uzsākšanas un nodarbinātības laikā.

- Pirms darba sākšanas un skolotāju sākotnējā izglītībā nav noteiktas mācību programmas vai noteikumu, lai iekļaujošas izglītības saturu ietvertu kursus vai mācību posmos. Pieeja iekļaušanai un daudzveidībai, izmantojot skolotāju kvalifikāciju, studiju kursus un augstākās izglītības iestādēs dažādās ES valstīs un ārpus tām ir ļoti atšķirīga.
- Izglītības speciālistu iekļaujošo kompetenču attīstība lielā mērā ir atkarīga no viņu profesionālās kvalifikācijas celšanas (PKC).
- Ir jāuzlabo valdības un iestāžu apņemšanās veicināt un atbalstīt iekļaujošas vērtības un kompetences iekļaujošas pedagogijas jomā visos skolotāju izglītības un profesionālās pilnveides posmos.

3. ieteikums. Stiprināt skolu ikgadējo profesionālās apmācības plānošanu, kas saskaņota ar skolu vajadzībām, ņemot vērā daudzveidību un iekļaušanu.

- Profesionālās kvalifikācijas celšana ir pašvirzīts process, kura darbības nosaka katrs izglītības speciālists, un tās ir jāiekļauj skolas kopienā un skolas vajadzībās.
- Kā daļa no skolas personāla attīstības sistēmas būtu jāuzlabo iedvesmas treniņi un paraugprakses apmaiņa.

4. ieteikums. Atbalstīt profesionālās kvalifikācijas celšanu, kas vērsta uz starpprofesionālo sadarbību iekļaušanas jomā.

- Lai sniegtu atbalstu visu izglītojamo mācīšanai, bieži vien ir jāiesaista dažādi speciālisti (skolotāji, skolotāju palīgi, speciālās izglītības un citi atbalsta speciālisti).
- Starpprofesionālā sadarbība (ar skolotājiem, citiem izglītības speciālistiem, pētniekiem...) līdz ar to ir galvenais elements, kas nosaka PKC iekļaušanas jomā. Starpprofesionālā sadarbība ir veids, kādā skolotāji praksē stiprina autonomiju un autoritāti.
- Sadarbības prakse kā iedvesmas treniņi, mentoringi un stundu izpēte ir veiksmīgas pieejas, lai sekmētu pārdomātu lēmumu pieņemšanu un problēmu risināšanu, īpaši reaģējot uz indivīdu vajadzībām un kontekstu un balstoties uz jau esošajām mācīšanās speciālistu prasmēm un pieredzi.
- Šī sadarbības prakse ir jāstiprina kā kolektīvs un kopīgs pasākums, kopīgi ņemot vērā rezultātus, nevis centienus konkrētos priekšmetos vai nozarēs.

5. ieteikums. Atzīt karjeras valorizāciju, profesionālās mācīšanās sadarbības un kolektīvos formātus, kas iekļauti attiecīgajā sociālajā kontekstā.

- Iekļaut sadarbības partnerību kvalitāti kā skolu pašrefleksijas un novērtēšanas prakses mērķi.
- Iekļaut sadarbības mērķa darbības (piemēram, profesionālo dilemmu apzināšanu, kopīgu mērķu definēšanu, kopīgas darbības...) kā daļu no skolas prakses novērtējuma un regulāriem uzlabojumiem.
- Uzraudzīt faktorus, kas ietekmē sadarbību, proti, izveidot un ieviest drošus prakses apmaiņas forumus.
- Radīt neformālu vietu un laiku, lai savestu kopā skolotājus un citus profesionāļus.
- Mācību procesā iekļaut VISUS darbiniekus.
- Veicināt mācīšanos sadarbības veidā ar citiem, tostarp ar vecākiem un izglītojamajiem (piemēram, iesaistīties kopīgā un konstruktīvā problēmu risināšanā, izprotot mērķus un problēmas; atsaukt atmiņā un organizēt

iepriekšējās zināšanas; domāt par problēmas risināšanas stratēģijām).

(piemēram, atbalsta sistēmas, universālas mācību pieejas vadlīnijas).

6. ieteikums. Reflektēt par skolas panākumu nozīmi.

- Rekonstruēt savas skolas tēlu atbilstoši iekļaujošām vērtībām.

Pētījuma ieteikumi

Tie ir ieteikumi, kas vērsti uz profesionāļiem, kuri strādā pie skolotāju mācīšanās programmu izstrādes, un pētniekiem, kas veicina inovācijas profesionālās pilnveides programmās iekļaušanas jomā.

1. ieteikums. Turpināt koncentrēties uz vērtībām un kompetences jomām "Izglītojamo daudzveidības novērtēšana" un "Visu izglītojamo atbalstīšana" izglītības profesionāļu pilnveides programmās.

- "Izglītojamo daudzveidības novērtēšana" un "Visu izglītojamo atbalstīšana" ir kompetences jomas, ko skolotāji visvairāk novērtē, analizējot savas vajadzības un pašreizējās PPP.
- Esošajās PPP "Izglītojamo daudzveidības novērtēšana" uzmanība tiek veltīta tādām tematiskām jomām kā iekļaušana, daudzveidība, politika, tiesību akti un sociālais taisnīgums.
- Saturs, kas balstās uz īpašiem daudzveidības aspektiem, piemēram, sociālo un kultūras apziņu, invaliditātes perspektīvām un dzimumu pieeju, ir daļa arī no esošajām PPP, un tas atšķiras atkarībā no vietējās un valsts politikas.
- Profesionāļu vajadzību analīze apstiprina, ka "Izglītojamo daudzveidības novērtēšana" ir svarīga, proti, ir jābūt gataviem "atbalstīt izglītojamus, lai saprastu/apzinātos savu sociālo identitāti", "novērst un apkarot atstumtības un diskriminācijas uzvedību" un "īstenot vienlīdzīgas iespējas skolā".
- Attiecībā uz "Visu izglītojamo atbalstīšanu" dažas no tematiskajām jomām, kas visvairāk uzsvērtas esošajā PKC, ir: mācību programmu un norādījumu izstrāde, diferenciacija (piemēram, diferencēta stundu plānošana, mācīšanās un mācīšanas principi) un vide, kas nodrošina iespējas

- Profesionāļu vajadzību analīze apstiprina, ka "Visu izglītojamo atbalstīšana" ir svarīga, proti, jābūt gataviem "pielāgot aktivitātes, lai uzlabotu skolēnu motivāciju piedalīties", "veidot pozitīvas attiecības ar izglītojamajiem", "izprast izglītojamo uzvedību dažādos kontekstos" un "efektīvi vadīt sarežģītu uzvedību klasē".
- Uzsvars uz "Izglītojamo daudzveidības novērtēšanu" var tikt uzskatīts par pretsvara reakciju uz medicīnas modeļa vēsturisko ietekmi izglītības kontekstā.
- Sabiedrība attālinās no medicīnas modeļa, kur izglītojamam ir problēma, un virzās uz sociālo modeli, kur mēs kā izglītojamo kopiena saskaramies ar izaicinājumu – mums visiem ir tiesības augt un būt vērtīgiem klases un sociālās sistēmas dalībniekiem. Līdz ar to cilvēktiesību pieejai jābūt skolotāju kompetenču, izglītības profesionāļu izglītības, profesionālās pilnveides un mijiedarbības ar izglītojamajiem centrālajam punktam.

2. ieteikums. VISIEM skolotājiem, kas darbojas dažādos mācību priekšmetos, dot iespēju runāt ar saviem audzēkņiem par sociālo taisnīgumu un bērnu tiesībām uz novērtētu un labu dzīvi.

- Veicināt skolotāju kompetenci izmantot cilvēktiesību pieeju.

3. ieteikums. Attīstīt iedvesmas un profesionālās mācīšanās aktivitātes, koncentrējoties uz jomu "Sadarbība ar citiem" un "Personīgā profesionālā pilnveide" visos profesionālās pilnveides posmos.

- Veicināt vēlmi strādāt ar citiem un personīgās profesionālās pilnveides motivāciju ir izaicinājums, lai izstrādātu PPP iekļaušanas jomā.
- Dažas pieejas jomā "Sadarbība ar citiem" jau ir iekļautas esošo PPP saturā, bet tās ir jāstiprina, piemēram, sadarbība ar ģimenēm, iedvesmas treniņi, sadarbība komandā un savstarpējā atkarība.

- Dažās PPP ir atzītas arī tematiskās jomas, kas atspoguļo "Personisko profesionālo pilnveidi", bet tās būtu plašāk jāiekļauj profesionālās pilnveides programmās, piemēram, reflektīvā prakse, pētniecības kopienu attīstība un izglītības informācijas uzziņas prakses īstenošana.
- Būtu jāstiprina starpprofesionālā sadarbība gan programmās pirms darba sākšanas, gan nodarbinātības laikā, izmantojot tādas didaktiskās metodes kā iedvesmas treniņus un kolektīvo mācīšanos profesionālā mācību kopienā (PMK) vai prakses kopienā (PK). Tā tiek sekmētas izglītības profesionāļu sadarbības kompetences un mācīšanās uzņemties starpnieka lomu pašiem savā profesionālajā pilnveidē.
- Rīku izmantošana, šķiet, ir noderīga, lai sastatītu profesionālo mācīšanos, piemēram, reģistrācijas diagrammas palīdz veikt pētījumus nodarbībās, videoklipi ir spēcīgs resurss diskusijām, lai īstenotu iedvesmas treniņu pēc nodarbībām utt.

4. ieteikums. Pastiprināt reflektēšanu kā galveno profesionālās pilnveides metožu un stratēģiju izmantošanu.

- Mācību plānu sagatavošana, izmantojot reflektēšanas žurnālu, portfeļa un rīcības plāna izstrāde, veicot pašnovērtējumu, kā arī izglītības uzziņu pieprasīšana ir reflektēšanas uzziņu prakses piemēri, kas iekļauti dažās PPP. To īstenošana ir jāstiprina, lai attīstītu iekļaujošu pedagoģiju starpprofesionālas sadarbības kontekstā.

5. ieteikums. Stiprināt komandu darbu kā galveno profesionālās pilnveides metodi un stratēģiju.

- Profesionālās pilnveides pasākumi var veicināt kolektīvu mācīšanos sanāksmēs, iekļaujot regulāras dalībnieku pārbaudes, lai pārdomātu, plānotu, īstenotu un uzraudzītu savu progresu attiecībā uz personīgajiem mērķiem.
- Arī sadarbības mācīšanās metodes, kopīgas problēmu risināšanas iespējas, darbs nelielās grupās, līdzcilvēku palīdzība mācībās, mācīšana kopīgi un iedvesmas treniņi ir jāpaplašina.
- Veicināt profesionālo pilnveidi sadarbībā – darbs ar citiem jūsu profesionālās attīstības vārdā.
- Veicināt kolektīvo efektivitāti – ticiet, ka kopā kolēģi pilnīgi noteikti var mainīt studentus, kurus viņi māca.

6. ieteikums. Iekļaut iedvesmas treniņus un profesionālās mācīšanās kopienas kā efektīvas profesionālās pilnveides pamatpraksi, kurā kopīga mācīšanās ir gan mērķis, gan mācīšanās stratēģija.

- Iedvesmas treniņa prasmes un prakses standarti, modeļi, kuros tiek izmantots universāla pieeja, lai mācītos iedvesmas treniņos, kā arī kopīga mācīšana un mācīšana komandā ir satura piemēri, kas atrodami dažās PPP iekļaušanas jomā. Tie ir jāstiprina un jāpaplašina profesionālās pilnveides mērķos.
- Stiprināt un paplašināt PIK izveides stratēģijas, lai veicinātu novērošanu un atgriezeniskās saites sniegšanu.
- Tikšanās ar nozīmīgiem komandas draugiem, PMK veidošana, aktivitātes, kas attīsta novērošanas atgriezeniskās saites sniegšanas prasmes, un dažādu veicinošu pāru komandu izveide ir dažās PPP izmantoto stratēģiju piemēri, kuru uzmanības centrā ir iekļaušanas kompetences. Tās ir jāstiprina un jāpaplašina.

7. ieteikums. Veicināt prasmes, lai izglītības prakses pamatā būtu ņemts vērā VISU izglītojamo un ģimeņu viedoklis kā galvenais efektīvas starpprofesionālās sadarbības elements.

- Konstatēts, ka esošajās PPP ir vien ierobežots uzsvars uz sadarbību ar izglītojamajiem un vecākiem.
- Dažas PPP koncentrējas uz izpratni par ģimeņu kultūras un sociālekonomiskajām vajadzībām un to, kā sniegt atbalstu, kā arī uz izpratni par ģimenes pazīmēm un vecāku lomu un ģimenes zināšanu iekļaušanu mācību programmā. Tas ir jāstiprina un jāpaplašina.
- Konstruktīva saziņa ar vecākiem un izglītojamo un vecāku integrēšana starpprofesionālā sadarbībā ir saturs, kas atrodams dažās PPP. Tā ir jāstiprina un jāpaplašina.
- Zināt, kā atbalstīt un informēt ģimenes, lai tās zinātu un izmantotu savas tiesības.

8. ieteikums. Veicināt kritisku skolotāju reflektēšanu par personīgo biogrāfiju un pieredzi. (Kāda ir viņu vēsture? Kāda ir viņu personiskā pieredze ar daudzveidību, iekļaušanu un

atstumtību mācīšanās un mācīšanas procesā).

- Pašreflektēšana par izglītības profesionāļu uzskatiem un attieksmi pret daudzveidību un iekļaušanu ir apmācību stratēģija, kas iekļauta dažās profesionālās pilnveides programmās (PPP). Izglītības speciālistu viedoklim vai mācīšanās tēlam ir būtiska nozīme, lai speciālists būtu atvērts pret iekļaušanu un diferenciacijas metodēm.
- Ir jāpaplašina PPP fokuss, lai izpētītu savu identitāti un apzinātos savu personīgo redzējumu. Skolotāju iepriekšējā pieredze un zināšanas ir būtiska panākumu stratēģija.
- Ir jāatpazīst savi aizspriedumi, jāapzinās savas domas un diskriminācijas attieksme.

9. ieteikums. Būtisks iznākums ir apsvērt profesionālās pilnveides programmas ietekmi uz izglītojamo sajūtām un pieredzi iekļaušanas īstenošanā.

- Līdz šim PPP ietekmi galvenokārt vērtēja skolotāji, proti, vērtējot, kā tas pozitīvi ietekmēja mācīšanos.
- Ja skolotāji maina savu attieksmi, zināšanas un prasmes, PPP īstenošanas būtiskam iznākumam jābūt tam, kā izglītojamie piedzīvo iekļaušanu klasē. Turpmākos pētījumos varētu pievērsties arī izglītojamo pieredzei.

10. ieteikums. Izmantot plašu, krustenisku daudzveidības pieeju profesionālās pilnveides pētniecībā, veicinot izpratni, ka iekļaušana ir plašāka nekā tikai speciālās izglītības vajadzības vai kultūras/etniskā piederība.

- Daudzos pētījumos, kuros aprakstīta PPP ietekme uz iekļaušanu, uzmanība pievērsta skolotāju gatavībai reaģēt uz īpašām izglītības vai papildu atbalsta vajadzībām, kas saistītas ar nepieklūstamu vidi.
- Plašāka pieeja pauž realitāti, kurā krustojas daudzi daudzveidības aspekti, tostarp daudzveidīga kultūras un valodu izcelsme, nelabvēlīga sociāli ekonomiskā situācija, ar dzimumu vai LGBTIK saistīti jautājumi, augsts vai zemāks kognitīvās darbības līmenis, invaliditāte, kā arī daudzveidība kopumā. Šī pieeja ir jāpastiprina un jāpaplašina pētniecības literatūrā.

11. ieteikums. Apsvērt izglītības sistēmas, kurās darbojas skolotāji un citi profesionāļi, izstrādājot realizējamu un piemērojamu profesionālo pilnveidi, kas atbilst skolotāju un citu ieinteresēto personu faktiskajām mācīšanās vajadzībām.

- Dažām mūsu valstu izglītības sistēmām joprojām ir raksturīga atstumtības un skolas atstāšanas prakse.
- Reālā konteksta un reālās dzīves profesionālo problēmu izmantošana profesionālajā tālākizglītībā sekmē jaunu prasmju pielietošanu un uzturēšanu, veicinot ilgstošas pedagoģiskās pārmaiņas un mācīšanos iekļaušanas jomā.

Projekts: Proud to Teach All: profesionālās attīstības kompetences stiprināšana, lai mācītu visus izglītojamos iekļaujošā mācību vidē

Tīmekļa vietne: www.proudtoteachall.eu

Partneri: Portu Politehniskais institūts un Artevelde Lietišķo zinātņu universitāte Ģentē kopā ar www.proudtoteachall.eu/en/about/our-partners